

ANADOLU SAĞLIK MESLEK LİSELERİNİN ETKİLİ OKUL BOYUTLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Sinem VATANARTIRAN*

Abdul Kadir EREN**

Öz

Bu çalışma Anadolu Sağlık Meslek Liselerinin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerinin yanı sıra bu okulların işbirliği yaptığı hastanelerde çalışan yöneticilerin deneyimlerinden yola çıkarak, sağlık meslek liselerinin etkili okul kavramı ile incelenmesini ve bu liselerin etkili okul boyutlarını göz önünde bulundurarak kendilerini geliştirebilecekleri alanları belirlemeyi ve buna yönelik önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel bir durum çalışmasıdır. Amaçlı örneklem yöntemi ile bir Sağlık Meslek Lisesi seçilmiştir. Veri, yarı yapılandırılmış görüşme formları ile, mülakatlar yapılarak toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre Anadolu sağlık meslek liselerinin öncelikle donanım eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Donanım yetersizliği, eğitim öğretim konusunda bazı aksaklıkları beraberinde getirmektedir. Özellikle uygulama eğitiminin niteliği, öğretmen niteliği, öğrenci motivasyonu, öğrenci ve öğretmen sayısı oranları ve ölçme ve değerlendirme sürecinde uygulama eğitiminde kazanılması beklenen becerilerin ölçülmesi, sonuçların odaklandığı boyutlardandır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, etkili okul, okul iyileştirme.

* Yrd. Doç.Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, sinem.vatanartiran@bahcesehir.edu.tr

** Öğretmen, Büyükçekmece Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, akadirist3444@hotmail.com

EXAMINING ANATOLIAN VOCATIONAL HEALTH HIGH SCHOOLS WITH THE DIMENSIONS OF EFFECTIVE SCHOOLS

Abstract

This study aims to examine Anatolian Vocational Health High Schools with the qualities of effective schools, identify areas that these schools can improve, and offer suggestions by using the views of their students, teachers and administrators together with the personnel of the hospitals they are cooperating with. This is a qualitative research and case study method was used. The case was selected by purposive sampling method. Data was collected through semi structured interviews. The finding highlight the deficiencies of the physical infrastructure. Physical deficiencies bring about educational problems, as well. Some of the important results are focused in the areas of the quality of the practicum, quality of the teachers, student motivation, ratio of student and teacher numbers, and lack of the assessment of the skills expected to be gained during the practicum.

Keywords: *Anatolian Vocational Health High School, effective school, school improvement*

1. GİRİŞ

Etkili okul araştırmalarının ilk basamağını, okulların başarı konusunda gösterdikleri farklılıklar oluşturmuştur. Öğrencilerin, okuldan okula farklı başarılar gösterdiği bilinmektedir. Bir okulda başarılı olan bir öğrenci bir başka okulda aynı gelişmeyi gösteremeyebilir. Başarı farklılığının okul süreçlerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Etkili okul konusundaki temel düşünce, okulların bağımsız olarak öğrenci başarısında bir farklılık yaratabileceği düşüncesidir. Celep'e (2000) göre, "öğrenci performansında okullar arasında anlamlı değişme olursa, o zaman çoğu okulda öğrenci performansını iyileştirmek de olanaklı olmalıdır". Etkili okul, tüm öğrencilerine temel becerileri öğretmeyi başarı hedefi olarak koyan bir okuldur. Amaç, her düzeyde ve yetenekteki öğrencinin eğitilmesidir (Balcı, 1993).

Etkili okul çok boyutlu bir kavram olmakla beraber, araştırmacıların üzerinde birleştiği birtakım ortak özellikler içermektedir. Genelde okul etkililiği, öğrencilere kazandırılan olumlu etkiler olarak tanımlanmaktadır. Okul ve öğrencinin etkililiğinin ölçütü ise büyük oranda öğrencilerinin kazandığı bilgi, beceri ve davranışlardaki gelişme ile ölçülmektedir (Purkey ve Smith, 1958; akt. Helvacı ve Aydoğan, 2011). Okulların etkililiğine ilişkin araştırmalar, etkili okulların genellikle şu ortak özelliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur (Karip, 1999, Bamburg ve Andrews 1990; akt. Özdemir ve Sezgin, 2000):

- Açık ve belirgin amaçlar üzerine bir misyonları vardır.
- Okul yöneticileri, güçlü bir öğretimsel liderdir.
- Tüm taraflar yüksek bir beklentiye sahiptir.
- Öğrenci başarısı sürekli gözlenir ve değerlendirilir.
- Disiplin sorunlarından arındırılmış ve öğrenmeye uygun bir okul iklimi vardır.
- Veli/toplum desteği vardır.
- Okul-aile işbirliği gelişmiştir.
- Temel becerilerin kazanılmasına önem verilir.

Etkili okullar, öğrencilerinin başarısı için uygun fiziksel ortamları, öğretim araç-gereçlerini ve okulun tüm kaynaklarını, etkili biçimde kullanırlar. Öğrencilerin, bilişsel olduğu kadar duyuşsal açıdan da gelişmelerine önem verirler. Etkili okul olmak daha fazla kaynağa sahip olmak anlamına gelmez, mevcut kaynaklarla daha iyi sonuçlara ulaşmayı ifade eder (Başaran, 2000; akt. Ayık ve Ada, 2009). Cheng ve Wong (1996) tarafından, Asya’da birçok okulda yapılan etkili okul özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmalarda aşağıdaki boyutlar elde edilmiştir:

- Çevrenin desteği
- Öğretmenin profesyonelleşmesi
- Okulun her alanında kaliteye yönelme

- Başarı konusunda yüksek beklentiler

Etkili okul üzerine yaptığı araştırmalarında Sergiovanni (1995), etkili okulların temel özelliklerini aşağıdaki gibi tanımlamıştır (akt. Pehlivan, 1992):

- Öğrenci merkezlidir
- Öğrencilere zengin akademik programlar sunarlar
- Öğrencilerin öğrenmesini geliştiren öğrenme olanakları sunarlar
- Olumlu (açık) bir iklime sahiptirler
- Mesleki etkileşimi beslerler
- Yoğun hizmet içi eğitim ortamlarıdır
- Paylaşımçı liderlik gerektirirler
- Aile ve toplum katılımını sağlarlar.

Etkili okullara yönelik yapılan araştırmaların birçoğu, bu okullarda öğretimin önemli olduğunu, müdürün katılımcı bir liderlik tarzı sergilediğini, öğretmenlerin tüm öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalıştığını ortaya koymuştur. Tüm paydaşların yönetime katılımı ile okulun mevcut kültürünün değişiminin sağlandığı, ortak amaçlar doğrultusunda hareket edildiği ve yönetici ve öğretmenlerin ortak ve açık bir misyon geliştirdikleri belirlenmiştir (Oral, 2005).

Etkili okullar üzerine yapılan araştırmalarda, özellikle okul yöneticilerinin rolü öne çıkmaktadır. Bu okulların yöneticileri, öğretimsel kaynak olarak, doğrudan sınıftaki öğretim ortamını geliştirmeyi amaçlarlar. Öğretmenlerle etkili iletişim kurarak onların öğretim materyallerini ve yeni öğretim stratejilerini kullanmalarını özendirirler. Periyodik olarak okul personelini değerlendirirler (Çelik, 1999).

Etkili okul araştırmaları bu okullarda, öğrenmeye uygun olumlu bir kültürün, havanın-iklimin, varlığını işaret etmektedirler. Etkili okulda kültür, eğitimi ve öğretimi destekleyici nitelikte bireysel öğrenme ve gelişme çabalarını şekillendirir (Balci, 2002;

akt. Ada ve Ayık, 2009). Okul kültürü okulun zamanla oluşturduğu bir yaşam tarzı olarak görülebilir. Okulun tarihi ve gelenekleri, okul personelinin birikimleri, karşılıklı etkileşimleri zamanla okulda, o okula özgün bir kültürün gelişmesine neden olmaktadır. Kültür, okulda nelere önem verildiği, nelerin değersiz bulunduğu, nasıl hareket edileceği konusunda paydaşlar arasında oluşan ortak davranışlar, değerler ve normlardır. Dolayısıyla okulun asıl işi olan eğitim ve öğretimde öğrenciden ve öğretmenden neler beklenmesi gerektiğini, nelerin vurgulanması gerektiğini tayin eden okul kültürü olmaktadır. (Ada ve Ayık, 2009)

Etkili okulda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin hepsi için belirlenmiş açık amaç ve hedefler vardır. Etkili okulun yönetim ve öğretim kadrosu eğitim ve okulun amaçlarını benimsemiş ve bu amaçlar üzerinde görüş birliğine varmışlardır. Bu nedenle okulun tutarlı eğitim-öğretim ve yönetim politikaları vardır. Etkili okulda öğrencilerin yüksek düzeyde akademik standartlara sahip olmalarına önem verilmektedir (Yılmaz, 2006)

Okulda öğrencilerle yapılan çalışmalar, evde aile tarafından desteklenmediği sürece okul eğitiminde başarıya ulaşmak zorlaşır. Etkili okullarda anne-baba ve öğretmenler, çocuklar için elverişli bir öğrenme ortamı yaratabilmek için ortak çaba gösterirler. Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme deneyimleri, okuldaki öğrenme girişimlerine destek sağlayarak, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarı olasılığını yükseltir. Bu yüzden öğretmenlerin, çocuğun aile ortamını iyi değerlendirmeleri ve onun daha iyi eğitilmesine olanak hazırlamak amacıyla aile sorumlularıyla iletişim kurmaları önemlidir (Burns, Roe ve Ross, 1992; akt. Çelenk, 2003).

Eğitim ve öğretimi etkileyen bir başka boyut olan tesislerle ilgili olarak, etkili okullarda, tüm öğrencilerin temel sağlık ve güvenlik gereksinimlerinin karşılanabileceği nitelikli tesis ve donanım sağlanmaktadır. Bununla birlikte, hangi tesis ve donanımlar için yatırım yapmanın eğitimde kaliteyi yükseltmeye daha çok katkı sağlayacağı sorusunun cevabı aranmakta ve kaynaklar ona göre kullanılmaktadır (Bickel, 1990; Purkey ve Smith 1985; akt. Karip ve Korkmaz, 1996).

Günümüzde öğretmenlerden, bireyleri, hızla değişen teknolojik bir topluma hazırlamaları ve toplumun çeşitli problemlerine çözüm yolları bulmaları istenmektedir. Bütün bu sorumlu davranışları yerine getirmeye çalışan öğretmenler genellikle uygun olmayan koşullarda öğretim yapmakta, kendilerini işlerinde geliştirme fırsatları yakalayamamakta ve düşük ücret karşılığında çalışmaktadırlar. Birçok öğretmen işe başladıktan bir süre sonra meslekleri, öğrencileri ve kendileri hakkında olumsuz tutumlar geliştirmeye başlamaktadırlar (Schwab, Jackson ve Schuler, 1986; akt. Korkmaz, 2007). Öğretmenin aldığı eğitimin nitelikli olması aynı zamanda kendini yenileme ve geliştirme fırsatını bulması öğretmen etkililiğini arttıracaktır. Etkili okullar bu sebeple öğretmen gelişimine de önem veren ve kaynak ayıran okullardır.

1.1. Etkili Mesleki Eğitim

Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki Eğitimin ilk ulusal direktörü olan Prosser (t.y.), 1940'lı yıllarda programların sağlam ve başarılı olabilmesi için gerekli 16 unsur belirlemiştir. Bu temel standartlar, o zamandan beri yaygın olarak kullanılmaktadır:

- Öğrencinin eğitim süresinin sonunda çalışacağı ortamın bir benzerinde eğitim vermek
- Meslekte kullanılan işlem, araç ve makinelerin aynısını kullanmak
- Mesleğin gerekli kıldığı özel düşünme alışkanlıklarını doğrudan kazandırmaya çalışmak
- Her bireyin ilgisini, yeteneklerini ve içsel zekasını mümkün olan en üst mertebesine kadar değerlendirebilmesine olanak sağlamak
- Bu eğitime ihtiyaç duyan, isteyen ve bu mesleği yerine getirebilecek bireylerden seçilmiş bir grup oluşturmak
- Başarılı bir iş hayatı için gerekli olacak sahada kullanılacak gerçek iş becerileri ve iş alışkanlıklarını oluşturabilmek için belirli öğretim deneyimlerini tekrar etmek

- Mesleki bilgi ve becerileri öğretebilecek deneyimli eğitimcilerle çalışmak
- Bireyleri iş veren ihtiyaç duyduğu nitelikte kişiler olarak hazırlamak (içerik ve süre olarak)
- Eğitimi sadece okul ortamıyla kısıtlamamak, toplum çapında bir proje olarak düşünmek
- Gerçek iş ortamlarında eğitim vermek (alıştırmalar ya da gerçek olmayan vakalarla değil)
- Müfredat gelişiminin temel yöntemi olarak mesleki analizi kullanmak ve müfredat planlamasında mesleki danışmanlık komitelerinden temsilcileri dahil etmek
- Öğretim programının gerekli teknik yapı ve beceri gelişim süreçleri arasında yakın koordinasyonunu sağlamak
- Öğrenciye öğrenmek istediği şeyi öğrenmek istediği zamanda vermek ve bunu kendinde gözlemlediği ihtiyaçlara dayandırmak (özellikle hali hazırda çalışan kişilerin mesleki gelişim ihtiyaçlarına yönelik olarak)
- Öğretim stratejilerini öğrencilerin öğrenme özelliklerini dikkate alarak kullanmak
- İş veren değişen ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak öğrenim programlarını sürekli güncellemek
- Başarılı olmak için gerekli seviyenin altında bir ekonomik yatırımla herhangi bir mesleki eğitim programı başlatmamak.

Etkili meslek eğitim ile ilgili Katansky (2008) tarafından yapılan bir başka araştırmada da, Prosser'in etkili mesleki eğitim unsurlarına benzer nitelikler belirlenmiştir. Katansky'ye göre öğrencilerin motivasyonunu geliştirmek herhangi bir eğitimde önemli bir unsur olarak öne çıkarılmalıdır. Katansky, 'eğitimin ritmiği'nin de -hem eğitimin genel süresi açısından hem de eğitim programı içindeki sürenin dağılımı açısından- önemli bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiğini söylemektedir.

Etkileşimli ve aktif eğitim yöntemlerinin uygulandığı yaratıcı öğretim stillerinin kullanımının önemine değinmekte ve mesleki eğitimin kalitesi ve etkililiğini iki ana faktöre bölmektedir.

Tablo 1. Mesleki Eğitimin Kalite ve Etkililik Faktörleri

Belirleyici Faktörler	Destekleyici Faktörler
Yöneticilerin sürece dahil olması	Eğitim mekanları
Eğitmenlerin eğitilmesi	İdari hizmetler
Öğrencilerin oryantasyonu	Eğitmenlerin sayısı
Eğitim materyalleri	Hitabet becerileri
Hem öğrenci hem de eğitmenleri yüreklenmek	Diğer

Kaynak: Katansky, C. (2008). Quality and effectiveness of vocational training for adults (a socio-pedagogical interpretation). *Bulgarian Journal of Science and Education Policy*, 2(1), s. 121.

1.2. Anadolu Sağlık Meslek Liseleri

Ülkemizde farklı meslek gruplarına yönelik eğitim kurumları mevcuttur. Anadolu Sağlık Meslek Liselerine devam eden öğrenciler ilk iki yıl yoğun olarak aldıkları akademik ve mesleki öğretilerden sonra iki yıl boyunca uygulama aşamasına geçmektedirler. Lise 3. ve 4. sınıflarda haftanın 3 günü hastanelerde uygulamalı eğitim alırlar. Tam teşekküllü devlet hastanelerindeki bu uygulamalar, onları yaparak ve yaşayarak öğrenmeye sevk etmektedir. 12. sınıf öğrencileri eğitim-öğretimin bittiği günü takip eden ilk iş gününden başlamak üzere toplam 288 saat (36 iş günü) yaz uygulama stajı yapmaktadırlar. Bu yaz uygulama stajlarını da başarıyla tamamlayan öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış diplomalarını almaya hak kazanırlar (MEB, 2000).

Sağlık meslek liselerinin tarihçesi 1911 yılında açılan 'gönüllü hasta bakıcı kursu' ile başlar; 6 ay süren kurs sonunda sertifika alan kişiler hemşire sıfatını kazanmıştır. Cumhuriyet Döneminde 1925 yılında ilk hemşire okulu açılmıştır. Hemşirelikten sonra

artan sağlık personeli ihtiyacını karşılamak için sağlık memurluğu ebelik eğitimi veren kurumlar açılmıştır. 1961 yılından itibaren sağlık memuru, hemşire, ebe gibi sağlık personeli yetiştiren kurumlar 'Sağlık Koleji' adı ile eğitim yapmaya başlamıştır. 1976'da 'Sağlık Meslek Lisesi' adını alan bu liseler, 2006 yılında Sağlık Bakanlığı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Son olarak 2010 yılından itibaren sağlık meslek liseleri Anadolu sağlık meslek lisesi statüsüne dönüştürülmüştür. Günümüzde Anadolu sağlık meslek liselerine kayıt yaptırmak için gerekli koşullar, liseye giriş sınavlarından belirli bir puan almak, tam teşekküllü devlet hastanesinden sağlık raporu almak ve okulca belirlenen kayıt kabul komisyonu tarafından yapılan mülakatta başarılı olmaktır.

Anadolu Sağlık Meslek Lisesi meslek dersi öğretmenleri KPSS sınavında yeterli puanı almak koşuluyla norm kadrosu açık bulunan okullara atanmaktadırlar. Genel kültür dersi öğretmenleri ise Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu liselerine, fen liselerine, güzel sanatlar ve spor liselerine ve her türdeki Anadolu öğretmen liselerine öğretmen seçme sınavına girip başarılı olan öğretmenler arasında puan üstünlüklerine göre atanmaktadırlar. Anadolu sağlık meslek lisesi tüm öğretmenleri haftada 15 saat maaş karşılığı olmak üzere toplam 30 saate kadar derse girebilirler. Girdikleri ders karşılığında haftada 15 saat ek ders ücreti almaktadırlar. Anadolu Sağlık Meslek Liselerine, Milli Eğitim Bakanlığı yönetici atama yönetmeliğine göre müdür, müdür yardımcısı ve müdür yardımcısı atamaları sınav esaslı puan üstünlüğüne göre yapılmaktadır. Anadolu sağlık meslek lisesi yöneticileri haftalık 6 saat maaş karşılığı derse girerek, Müdür ve müdür yardımcısı haftada 25 saat, müdür yardımcısı 20 saat ek ders ücreti alırlar (MEB 1999).

Bu araştırmanın amacı, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerinin yanı sıra, işbirliği yapılan uygulama hastanelerinde çalışan personelin deneyimlerine göre, Anadolu sağlık meslek liselerinin hangi açılardan etkili okul olarak algılandıklarını incelemektir. Anadolu sağlık meslek liselerinin etkili okul olmaları ile ilgili daha önce yapılmış bir çalışmaya

rastlanmamıştır. Bu durum çalışmasının, bundan sonra bu konu ile ilgili yapılacak çalışmalar için katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma modeli olan durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir (Mc-Milan, 2000; akt. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012). Amaçlı örnekleme yönteminin tipik durum örnekleme yolu ile, çalışmanın yapılacağı okul olan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi seçilmiştir. Tipik durum örnekleme, örneklemin araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan biriyle oluşturulmasıdır; sıra dışı olmayan, ortalama, tipik bir durum seçimidir (Büyüköztürk, 2012).

2.1. İncelenen Durum: Anadolu Sağlık Meslek Lisesi

Seçilen Anadolu sağlık meslek lisesi 2009-2010 eğitim-öğretim yılında sağlık meslek lisesi olarak kurulmuştur. Okul 2010-2011 yılında Anadolu Sağlık Meslek lisesine dönüştürülmüştür. Okulda hemşirelik, acil sağlık hizmetleri ve tıbbi sekreterlik olmak üzere üç bölümde toplam 13 sınıfta 309 öğrenci öğrenim görmektedir. Okulda 9 hemşirelik alan öğretmeni, 1 tıbbi sekreterlik öğretmeni, 1 acil sağlık hizmetleri öğretmeni ve 10 genel kültür ve akademik dersi öğretmeni olmak üzere toplam 21 öğretmen 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 memur ve 2 hizmetli görev yapmaktadır. Okulda 9 derslik, 2 laboratuvar, 1 çok amaçlı salon, 2 yönetici odası ve 1 öğretmenler odası bulunmaktadır. Okul fiziki koşullar bakımından ve donanım bakımından yetersiz, ilköğretim okulu olarak inşa edildikten sonra Anadolu Sağlık Meslek Lisesine tahsis edilmiştir. Velilerin büyük çoğunluğunun sosyo-ekonomik durumları çok düşük, çok az bir kısmının sosyo-ekonomik durumu orta seviyededir.

2.2. Veri Toplama ve Analizi

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak, görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Önce kuramsal ve kavramsal alan yazın taraması yapılmıştır. Bu tarama sonuçlarından yararlanarak, okul yöneticisi ve öğretmenler, öğrenciler ve hastane personeli için farklı, yarı yapılandırılmış görüşme formları oluşturulmuştur. Sorular öncelikle uzman görüşü alınarak revize edilmiştir. Görüşmeler, Anadolu Sağlık Meslek Lisesinin 20 öğrencisi, 5 öğretmeni, 1 müdür yardımcısı ve müdürü, bu lisenin öğrencilerinin uygulama yaptığı hastane olan devlet hastanesinin 5 personeli ile yapılmıştır. Veriler analiz edilirken, içerik analizi kullanılmıştır ve katılımcılara kod isimler verilmiştir.

2.3. Geçerlilik ve Güvenirlik

Nitel bir çalışmada detaylı alan kayıtlarının alınması, araştırma ekibi tarafından doğru ve kapsamlı bilgi sağlanması, doğruluk için alan notlarının katılımcılar tarafından incelenmesi, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, resimlerin çekilmesi, katılımcılardan alıntılarının yapılması ve alıntılarının eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi, güvenilirliği artırmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar kaydedilmiş, görüşmelerin hemen akabinde yazılı hale getirilen metinler katılımcılara gösterilip teyit ettirilerek gerekli görülen yerlerde düzeltmeler yapılmıştır.

3. BULGULAR

Öğrenci, öğretmen, yönetici ve hastane personeli ile yapılan görüşmelerin içerik analizi sonucu ortaya çıkan kategoriler ve kodlar, sırası ile Tablo 2, 3 ve 4'te frekansları ile gösterilmiştir. Bu çalışmada, sadece her üç grupta da ortak olarak belirlenen kategoriler detaylı olarak tartışılmıştır.

Tablo 2. Öğrenci Görüşmelerinden Çıkan Kategori ve Kodlar

Kategori	Kodlar	n=20
Liseyi Tercih Nedeni	İş bulma imkanı	20
	Aile yönlendirmesi	8
	Sınav sonucu düşük puan	5
Eğitim Programı ve Süresi	Okulda kaynak eksikliği	14
	Eğitimin süresi yeterli	14
	Üniversiteye hazırlıkta yetersizlik	11
	Yoğun ve ağır meslek dersi içeriği	7
	Hastane uygulama eksikliği	7
	Okulda fiziki yetersizlik	6
	Sayınca yeterli	6
Öğretmen Niteliği	Uzmanlaşmış meslek öğretmeni ihtiyacı	12
	Niteliği yeterli	6
	Düşük motivasyon	13
Öğrenci Motivasyonu	Sosyal ve kültürel etkinlik ihtiyacı	8
	Öğretmen ve yöneticilerin ilgi ve alakalı tutumu	4
	Ulaşım sıkıntısı	3
	Uygulama ve becerilerin ölçülmemesi	13
Ölçme ve Değerlendirme	Mesleğe yönelik motivasyon artırıcı etkisi	12
	Yetersiz	12
	Yeterli	8
	Eğitim ve uygulamanın örtüşmesi	5
	Zamanlama	4
	Okul Aile İşbirliği	Yeterli
	Fiziki uzaklıktan dolayı eksiklik	7

Tablo 3. Öğretmen ve Yönetici Görüşmelerinden Çıkan Kategori ve Kodlar

Kategori	Kodlar	n=7
Öğrenci Seçme Sistemi	SBS Sınavı ile seçim	7
	Sınav ve mülakat	7
	Mülakat	3
Bina ve Fiziki Donanımlar	Fiziki donanımlar yetersiz	7
	Bina yetersiz	7
Öğretim Programları	Teorik ve pratik bilgi yeterli	6
	Öğretmenlerin program geliştirme sürecine dahil edilmesi	5
	Programların sık değişmesi	3
	Gelişmelerin gerisinde kalması	2
	Teorik yeterli, pratik yetersiz	1

Öğretmen Niteliği	Teorik ve pratik yetersiz	1
	Öğretmen niteliği yeterli	4
	Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı yeterli	4
	Öğrenci başına düşen öğretmen sayısı yetersiz	3
Öğrenci Motivasyonu	Sosyal ve kültürel etkinlik ihtiyacı	7
	Düşük motivasyon	3
Ölçme ve Değerlendirme	Eksik değerlendirme (uygulama ve beceri)	5
	Uygun yöntemler	2
Okul Hastane İşbirliği	Yetersiz	4
	Yeterli	3
Okul Aile İşbirliği	Fiziki uzaklıktan dolayı eksiklik	5
	Yeterli	2

Tablo 4. Hastane Personeli Görüşmelerinden Çıkan Kategori ve Kodlar

Kategori	Kodlar	n=5
Meslektaşlık Algısı	Öğrencileri meslektaş olarak görme	3
	Öğrencileri meslektaş olarak görmeme	2
Öğrencilerden Beklentiler	Sorumluluk duygusu, dikkat ve azim	4
	Mesleğe sahiplenme	3
	Öğrenmeye açık olma	2
Eğitim Programı ve Süresi	Pratik eğitim yeterli	5
	Program ve süre yeterli	3
	Pratik yeterli, teorik yetersiz	3
	Hem teorik hem pratik yeterli	1
	Teorik eğitim yeterli	2
	Pratik eğitim süresi artırılmalı	1
	Teorik eğitim süresi artırılmalı	1
	Nitelik iyi, sayı az	3
Öğretmenlerin Sayısı ve Niteliği	Nitelik ve sayı yetersiz	2
	Yüksek motivasyon	4
Öğrenci Motivasyonu	Rotasyona göre değişiyor	1
	Öğretmenle müşterek karar	2
Ölçme ve Değerlendirme	Uygulamanın uzun süre gözlemi	2
	Uygulamaya yönelik sınav	1
	Yeterli	3
Okul Hastane İşbirliği	Yetersiz, geliştirilmeli	2

Tablo 2, 3 ve 4'e bakıldığında, tüm katılımcılarla yapılan görüşmelerin içerik analizinde ortak kategoriler, Öğretmen Kalitesi, Eğitim Programları, Ölçme ve Değerlendirme, Öğrenci Motivasyonu, ve Okul Hastane İşbirliği olarak sıralanabilir.

3.1. Öğretmen Kalitesi

Katılımcıların tamamı, sağlık meslek lisesinin etkili bir okul olabilmesi için öğretmenlerin kalitesini en önemli unsurlardan biri olarak öne çıkarmışlardır. Bu kategoride, 'öğretmen/öğrenci sayısının oranı' ve 'öğretmenlerin mesleki eğitim yeterliği' kodları ortak kodlardır. Öğrencilerin (12/20) ve öğretmen/yöneticilerin (4/7) çoğunluğu, öğretmenlerin sayısının öğrenci sayısına oranını yeterli bulmuştur. Ancak hastane personeli, bu oranın mesleki bir eğitim için yeterli olmadığını, öğrenci başına düşen öğretmen sayısının artması gerektiğini belirtmişlerdir.

Mesleki eğitim yeterliği açısından 20 öğrencinin yalnızca 6'sı öğretmenlerin niteliğini yeterli bulmaktadır. 12 öğrenci, mesleki dersleri veren öğretmenlerin jinekoloji, cerrahi, dahiliye, anatomi, mesleğin ilke ve etiği gibi uzmanlık alanlarına göre ayrılması gerektiğini dile getirmiştir. Ancak, öğrencilerden farklı olarak, öğretmen ve yöneticilerin çoğu (4/7) kendilerinin hem teorik hem de pratik bilgi ve beceri açısından yeterli olduklarını, hemşirelik programlarından mezun oldukları için öğrencileri bu mesleğe hazırlamak için yeterince eğitilmiş olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden Sevda (yaş 38) bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğretmenlerin, mezun oldukları fakültelere göre teorik ve pratik bilgileri yeterlilik göstermektedir. Sağlık eğitimi fakültesinden mezun olanların teorik bilgileri yeterli ama pratik bilgileri yetersizdir. Hastane deneyimi olan hemşirelik alanı fakülte mezunlarının ve sağlık eğitim enstitüsü mezunlarının hem teorik bilgileri hem de pratik bilgileri yeterlidir.

Yalnız 1 öğretmen teorik bilgisini yeterli bulurken, pratik bilgisinin yeterli olmadığını düşünmüştür. Hakan (yaş 42) 'öğretmenlerin lisans sonrası yüksek lisans almaları teşvik edilmeli' görüşüyle öğretmenlerin sürekli eğitimine önem verilmesi gerektiğini de

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 16, Nisan 2014

eklemiştir. 3 hastane personeli öğretmen niteliği ve öğretmen sayısını yeterli bulurken 2 kişi hem niteliğin hem de sayının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Hastane personelinin tamamı, kendilerinin iyi bir uygulama eğitimi verdiklerini düşünmektedir. Katılımcıların 3'ü iş yoğunluğundan dolayı teorik olarak öğrencileri eğitemediğini ifade etmiştir. Nedret (yaş 32), *'pratik olarak tabii ki eğitim önemli, bizler bu konuda tüm öğrencilere destek oluyoruz. Teorik olarak iş yoğunluğundan dolayı buna pek zamanımız olmuyor. Bu konuda sorumlu öğretmenleri, teorik anlamda gördükleri eksiklikleri tamamlamalı.'* şeklinde görüş belirtmiştir.

3.2. Eğitim Programları

Bu kategoride, her üç katılımcı gruba yapılan görüşmelerde, eğitimin süresi, eğitim için kullanılan fiziki mekanlar ve kaynaklar ve öğretim programlarının içeriği gibi kodlar ortaya çıkmıştır. Eğitimin süresine bakıldığında, 20 öğrencinin 11'i hem teorik hem de pratik eğitimin süresini yeterli bulmuş, 11. ve 12. sınıflarda öğretmenleri eşliğinde yaptıkları 3 günlük stajı ve yaz aylarında yaptıkları zorunlu stajları yeterli bulmuşlardır. Hastane personelinin 3'ü (n=5) eğitim programı ve sürelerinin teorik ve pratik eğitimler için yeterli olduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların 1'i pratik eğitimin, bir başka katılımcı da teorik eğitimin arttırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Fiziki mekânlar ve kaynaklarla ilgili olarak, öğrencilerin 9'u (n=20) aldıkları teorik ve pratik eğitimlerin, okuldaki kaynak eksikliğinden ve hastanelerdeki stajları esnasında yeteri kadar uygulama fırsatı bulamadıkları ve sürekli aynı uygulamaları yaptıklarından dolayı, hemşirelik mesleğine hazırlık için yeterli olmadığını ifade etmiştir. Okuldaki teorik ve pratik eğitimlerin görsellerle zenginleştirilmesi ve alınan teorik bilgilerin unutulmadan pratikte uygulamanın, hastanelerde uygulama çeşitliliğinin arttırılması gerekliliğini ifade etmiştir. Fiziki mekan ve donanımların yeterliliğinin önemi diğer iki gruptaki katılımcılar tarafından da öne çıkarılmıştır. Gerek öğretmenler gerekse okul yöneticileri tarafından önemle vurgulanan konulardan biridir. Öğretmen ve yöneticilerin tümü (n=7) okul binaları ile fiziki donanımlarının yetersiz olduğunu ifade

etmiştir. Atölye, uygulama sınıfları, spor salonu, çok amaçlı salon, resim, müzik odaları, kütüphane, dinlenme odaları ile uygulama araç gerecinden birçoğunun olmadığını, bir kısmının da eksik olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretim programları açısından öğrencilerin 7'si (n=20) eğitim programının çok yoğun olduğunu, özellikle meslek derslerinin içeriklerinin çok boğucu ve ağır olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların önemli bir kısmı günlük ortalama 10 saat dersin çok yoğun olduğunu, bu durumun yorgunlukla beraber yılgınlık yarattığını ifade etmiştir. Katılımcılardan biri bunu, '*Günlük ders saati çok fazla günde 10 saat ders almanın bizim açımızdan verimli olabileceğini düşünmüyorum*' şeklinde ifade etmiştir (Kadriye, yaş 17). Katılımcıların 14'ü (n=20) 4 yıllık sürenin Anadolu sağlık meslek liseleri için uygun olduğunu ifade etmiştir.

Öğrencilerin 11'i aileleri ve öğretmenleri tarafından üniversite eğitimi almaları gerektiği konusunda yönlendirildiklerini, ama 9. sınıftan sonra üniversite giriş sınavıyla ilgili herhangi bir eğitim almadıklarını ve bu sınavda başarılı olabilmek için 9. sınıftan sonra matematik, fizik, kimya, biyoloji, geometri derslerinin de seçmeli ders olarak okutulması gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı (Serap, yaş 17) bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

Eğitim süresi yeterli fakat eğitim programında eksiklikler var. Bütün öğretmenlerimiz, ailemiz bizim üniversite okumamızı istiyor, ama bunun için okulumuzda bir eğitim uygulanmıyor. Sayısal öğrencisi olarak mezun oluyoruz. Matematik, fizik, kimya, geometri, biyoloji derslerini 9. sınıftan sonra görmüyoruz. En önemlisi de günlük ders saati çok olduğundan çalışma imkanı bulamıyoruz.

Öğretim programları ile ilgili olarak öğretmen ve yöneticilerin 5'i (n=7) öğretim programları geliştirilirken sahada çalışan deneyimli öğretmenlerden faydalanılması gerektiğini dile getirmiştir. Katılımcılardan Hakan'ın (yaş 42) da ifade ettiği gibi, "*müfredat programları hazırlanırken sahadaki uygulayıcıların (öğretmenlerin) görüş ve*

önerileri alınmadığı zaman, uygulayıcıların memnuniyetsizliği ile sonuçlanmaktadır”.

Bunun yanında, hazırlanmış olan müfredatın sürdürülebilir olması da katılımcıların yaklaşık yarısı tarafından ifade edilmiştir (3/7). Bu ifade ile paralel olarak, katılımcılardan üçü, müfredat programlarının sık değiştirilmesinin olumsuzluklar yarattığını ifade etmiştir. Katılımcıların ikisi müfredat programlarının çağın gelişimlerine paralel olarak geç kalmadan değiştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Hastane personelinin 4’ü (n=5), eğitimin hem teorik hem de pratik açıdan öğrenciler için yeterli olduğunu düşünmektedirler.

3.3. Ölçme ve Değerlendirme

Ortak kategorilerden birisi olan Ölçme ve Değerlendirmede, öğrencilerin 7’si (n=20) ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin uygun olduğunu ifade ederken, 13’ü eksikliklerini vurgulamıştır. Ölçme ve değerlendirmenin sadece yazılı sınavlara göre yapıldığını, hastanedeki uygulamalarının ve mesleki beceri eğitimlerinin de ölçme ve değerlendirmede etkili olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen ve yöneticilerin 5’i (n=7) ölçme değerlendirmede beceri ölçümünün daha ağırlıklı olması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan 2’si pratik ve teorik eğitim için ayrı ölçme değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu sonuç, öğrenci görüşmelerinden elde edilen verilerle de örtüşmektedir.

Hastane personelinin de 2’si (n=5) ölçme ve değerlendirmenin uzun bir döneme ayrılıp uygulama becerilerinin de bire bir gözlemlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların 2’si ölçme ve değerlendirmenin öğretmen ve hastanedeki eğitimden sorumlu personelin müşterek kararıyla yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların 1’i ölçme ve değerlendirmede uygulamaya yönelik sınavların yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bulgu da, hem öğrencilerden hem de öğretmen ve yöneticilerden elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Hastanede yapılan uygulamaların

da ölçme ve değerlendirme sistemi içine dahil edilmesi ve hastane ve okulun müşterek karar vermesi, araştırmaya dahil edilen üç grup tarafından da dile getirilmiştir.

3.4. Öğrenci Motivasyonu

Öğrenci Motivasyonu kategorisinde toplanan verilere baktığımızda, öğrencilerin 13'ü (n=20) öğrenci motivasyonunun düşük olduğunu ifade etmektedir. Okulda öğretimin dışında, öğrencilerin istekleri doğrultusunda yapılacak sosyal kültürel aktivitelerin öğrenci motivasyonunu arttıracığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların 4'ü öğrenci motivasyonunun normal olduğunu; öğretmen, yönetici ve velilerin öğrencilere daha hoşgörülü ve empatik yaklaşımlarının motivasyon seviyesini arttıracığını ifade etmiştir. Katılımcıların 3'ü okulun evlerine uzak olmasından kaynaklanan ulaşım sorunlarından kaynaklı motivasyon eksikliklerinin olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan biri (Mehmet, yaş 18) motivasyonla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

Öğrencilerin motivasyonu adına gerekli şeylerin yapılmadığını düşünüyorum. Öncelikle okul yönetimi ve öğretmenler öğrencileri tanımalı, onlara nasıl daha verimli, yararlı bir okul, ders ortamı sunabiliriz diye düşünmeli. İlk olarak onların sorunlarını ve taleplerini dinlemeli, bunlardan mantıklı ve yararlı olanları hayata geçirmeli. Öğrenci öğretmen ilişkisi yeri geldiğinde arkadaş ilişkisine dönüştürülmeli. Bu sayede öğrenci motivasyonu sağlanmış olup, daha iyi bireyler yetiştirme yolunda önemli adımlar atılmış olur.

Anadolu sağlık meslek lisesini tercih etme nedenleri de, öğrenci motivasyonunu açıklamaya yardımcı olan bir veri sağlamaktadır. 20 katılımcının tamamı, Anadolu sağlık meslek lisesinden mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulabileceğini düşündüğü ve meslek garantisi olduğu için, ya da aileleri ve yakınları tarafından aynı sebeplerden dolayı yönlendirildikleri için (8/20) bu liseye gitmeyi tercih ettiklerini ifade etmiştir. Öğrencilerden Aslı (yaş 18), aşağıdaki ifadesi ile bu okulların mezuniyet sonrası sağladığı iş garantisinin önemine dikkat çekmektedir:

İnsanlar arasında ölmeyen meslek grupları vardır. Bunlardan biri de sağlık sektöründeki meslek gruplarıdır. Anadolu sağlık meslek lisesi hemşirelik alanı seçmemin nedeni daima devlette ve özel sektörde iş imkanının olmasıdır. Bunun dışında maaşların Türkiye şartlarına göre yüksek olması çalışma ortamının diğer mesleklere göre güvenilir ve rahat olması ve en önemlisi her daim geçerli olan meslek grupları arasında yer aldığı için seçtim.

Okulu tercih etme sebebinin sağladığı öğrenime başlama motivasyonuna karşın, öğrenim hayatları başladıktan sonra motivasyonlarının düşük olması, hem öğrenciler hem de diğer gruplar tarafından okuldaki öğrenim ortamında hissedilen okul ikliminden kaynaklandığı şeklinde açıklanmıştır. Öğretmen ve yöneticilerin tümü (n=7), okulda sevgi, saygı ve hoşgörünün ışığında herkesin özverili çalıştığı bir okul kültürü olması gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların 5'i yöneticinin adil, tarafsız, sevgi ve hoşgörülü olmasının, olumlu okul kültürünün oluşmasında önemli bir etken olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılardan biri de (Suheyla, yaş 28): *'Okul öğrencileri motive eden, akademik eğitim almaları konusunda destekleyici olmalı. Öğrenci kendini evinde gibi hissetmeli, okula isteyerek gelmeli. Yöneticiler bu ortamı hazırlayıcı donanımda olmalı'* diyerek bu düşünceyi desteklemiştir. Öğrencilerin 7'si de öğrencilerin motivasyonunun çeşitli faaliyetlerle, okuldaki yetersizliklerin giderilmesiyle ve iyi bir rehberlik ve yönlendirmeye daha da arttırılabileceğini ifade etmişlerdir.

Hastane personelinden elde edilen verilerden birisi, öğrenci motivasyonuna etki edebilecek bir veridir. Hastane personelinin sadece 3'ü (n=5) hastanelerinde staj yapan öğrencileri meslektaşları olarak gördüklerini ifade etmiştir. Meslek eğitimi veren bir okulun uygulama ayağında görev alan kişilerin, öğrencileri meslektaşları olarak görmekte zorlanmaları, düşündürücüdür. Bu anlamda, okul ve hastane işbirliğinin bir kurumsal kültür olarak yerleşmediğini ve bunun da öğrenci motivasyonunu olumsuz etkileyebileceğini söyleyebiliriz.

3.5. Okul ve Hastane İşbirliği

Okul ve Hastane İşbirliği kategorisinde, öğrencilerin yalnızca 8'i (n=20) okul-hastane işbirliğinin iyi olduğunu ifade ederken, 12'si yetersiz olduğunu; öğrenci başarısının artması için okul hastane işbirliğini en üst seviyeye getirmenin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri (Merve, yaş 18), bu konudaki görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

Okul-hastane işbirliği, öğrenci motivasyonunu sağlayacak bir biçimde yapılmalı; teorik ve pratik eğitimlerdeki eksikler buradaki işbirliği içinde giderilmeli ve öğrencinin meslek hakkındaki tüm bilgilerinin öğretilmesi sağlanarak işinde ve okulunda başarıyı yakalaması hedeflenmelidir.

Öğretmen ve yöneticilerin 4'ü (n=7) hastane işbirliğinin yeterli olmadığını, 3'ü hastane işbirliğinin iyi olduğunu ifade etmiştir. Bir katılımcı (Ahmet, yaş 45), "Hastaneler bizim dersliğimizdir. Bürokratik engellerin azaltılması doğru olacaktır. Her hastaneye yeteri kadar öğrenci verebilmeliyiz", diyerek, işbirliğinde bürokratik engellerin kaldırılmasına değinmiştir.

Hastane personelinin 3'ü okul-hastane işbirliğinin iyi olduğunu, ikisi ise okul-hastane işbirliğinin yetersiz olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Önceki kategorilerde ifade edilen ölçme ve değerlendirme sisteminin hastane ve okulu entegre edecek şekilde düzenlenmesi ve pratik eğitimlerin süresinin arttırılması görüşleri, okul hastane işbirliğinin ne şekilde geliştirilebileceğine yönelik fikir vermektedir.

Eğitim programları kategorisinde teorik ve pratik eğitimin bütünleştirilmesine yönelik görüşler de okul ve hastane işbirliği kategorisinde değerlendirilebilecek görüşlerdir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada öğrencilerin, öğretmen ve yöneticilerin ve hastane personelinin, etkili okul özelliklerine göre Anadolu Sağlık Meslek Liseleri'nin mevcut durumuna ilişkin

görüşlerine baktığımızda, okuldaki fiziki şartların yetersizliği, kaynak eksikliğinin olması ve hastane uygulamalarındaki eksikliklerin, öğrencilerin teorik ve pratik eğitimlerini olumsuz etkilediği göze çarpmaktadır. Etkili bir eğitim-öğretim için, öğrenci başına düşen öğretmen sayısı ve öğretmenlerin niteliği çok önemli bir unsur olarak dile getirilmiştir. Bu okuldaki öğretmen sayısının yetersiz, öğretmenlerin niteliğinin de istenilen düzeyde olmaması, öğretmenlerin özellikle pratik bilgilerinin yetersiz olması, eğitimin kalitesini etkileyen bir faktör olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin niteliğini, özellikle pratik becerilerini arttırmaya yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenerek ve öğrenci başına düşen öğretmen sayısı artırılarak, okullardaki etkililik oranının artırılmasına destek olunabilir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının sadece öğrencinin teorik bilgiyi öğrenip öğrenmediği ile kısıtlı kalması, özellikle uygulamalı eğitimin değerlendirilmemesi, önemli eksikliklerden biri olarak dile getirilmiştir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde hem teorik hem de pratik eğitimin kazandırdığı bilgi ve becerilerin ölçülebildiği yöntemlerin kullanılması ve bu süreçte okul ve hastane işbirliğinde bulunulması önemlidir. Etkili okul kültürü oluşturma en önemli unsurlarından biri öğrenci motivasyonunu artırıp bunu sürdürülebilir hale getirmektir. Bunu sağlayacak olan da okul yönetimi, öğretmen ve velilerdir. Öğrencilerin motivasyonu katılımcılar tarafından düşük bulunmuştur. Öğrencilerin istek ve beklentileri doğrultusunda yönetim, veli ve öğretmenlerin koordinasyonlu çalışmalarıyla yapılacak sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler, öğrenci motivasyonunu da artırılabilir.

Bu nitel, durum çalışmasında, öğrenci, öğretmen, yönetici ve hastane personeli gibi anahtar paydaşlar tarafından, sağlık meslek liselerinin etkili okul olmalarını sağlayan bazı unsurlar belirlenmiştir. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci/öğretmen sayısının oranı
- Güncel öğretim yöntemleri ile kendilerini yenileyen nitelikli öğretmenler
- Mesleki uzmanlık alanlarında uzmanlaşmış nitelikli meslek öğretmenleri

- Hastanedeki uygulama olanaklarının artması
- Okul ve hastane arasında güçlü bir işbirliği
- Üniversite eğitime devam etmeyi arzulayan öğrenciler için kariyer yönlendirme hizmetleri ve seçmeli akademik dersler
- Mesleki eğitime uygun öğretim mekanları ve donanımlar
- Öğretim programları tasarımı sürecine öğretmen ve hastane personelinin dahil edilmesi
- Öğrencilerin hem teorik hem pratik bilgi ve becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi ve bu sürece hem okul öğretmenlerinin hem hastane personelinin dahil edilmesi
- Hoşgörü, ilgi, saygı, heves, empati ve güvenin bir arada olduğu olumlu bir okul ikliminin oluşturulması

Bu unsurlar, etkili okullara yönelik yapılmış araştırmalarda (Cheng ve Wong, 1996; Karip ve Köksal, 1996; Ozdemir ve Sezgin, 2000; Purkey & Smith, 1983, akt. Helvacı ve Aydoğan, 2011; Rosenholz, 1985) ve etkili mesleki eğitim ile ilgili araştırmalarda (Prosser, t.y.; Katansky, 2008) da önemli unsurlar olarak belirlenmiştir. Bu çalışma sağlık alanında mesleki eğitime odaklandığı için, eğitim hastaneleri ve okullar arasındaki işbirliği ile meslek deneyimi olan kaliteli öğretmenler etkili sağlık meslek liselerinin önemli nitelikleri olarak ayrıca öne çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ayık, A. ve Ada, Ş. (2009). "İlköğretim okullarında oluşturulan okul kültürü ile okulların arasındaki ilişki." *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2): 459-446.
- Balcı, A. (1993). *Etkili okul kuram, uygulama ve araştırma*. Ankara: Esnek Ofset Matbaası.

- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*. Ders notları. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (2000). *Eğitimde örgütsel adanma ve öğretmenler*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Çelenk, S. (2003). "Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması." *İlköğretim Online E-dergi* 2(2):28-34.
- Çelik, V. (1999). *Eğitimsel liderlik*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cheng, K., & Wong, K. (1996). "School effectiveness in East Asia: Concepts, origins and implications." *Journal of Educational Administration*, 34(5):2-49.
- Helvacı, M., Aydoğan, İ. (2011). "Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri." *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2):41-60.
- Karip, E., ve Koksak K., (1996). "Etkili eğitim sistemlerinin geliştirilmesi." *Eğitim Yönetimi*, 2(2):245-257.
- Katansky, C. (2008). Quality and effectiveness of vocational training for adults (a socio-pedagogical interpretation). *Bulgarian Journal of Science and Education Policy*, 2(1):107-128.
- Korkmaz, M. (2007). "Örgütsel sağlık üzerinde liderlik stillerinin etkisi." *Kuram Ve Uygulamalarda Eğitim Yönetimi*, 49:7-91.
- MEB (1999). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumların yönetici ve öğretmenlerinin norm kadrolarına ilişkin yönetmelik. *Resmi Gazete* 10.8.1999/23782.
- MEB (2000). Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 09/2000-2516.
- Oral, Ş. (2005). *İlköğretim okullarının etkili okul kavramı açısından değerlendirilmesi* (Batman ili örneği) Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır.

Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2000) "Etkili okullar ve öğretim liderliği." *Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Sosyal Bilimler Dergisi*. 20:265-282.

Pehlivan, İ. (1992). *Yönetmel mesleki ve örgütsel etik*. Ankara:Pegem Yayıncılık

Prosser, C A. (t.y.). Prosser's sixteen theorems on vocational education: A basis for vocational philosophy. Erişim adresi: <http://morgancce.edu/docs/io/Glossary/Content/PROSSER.pdf>, 04/2013.

Yılmaz, V. (2006). *İlköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The purpose of this study is to investigate the effectiveness of Anatolian Vocational Health High Schools, identify areas of improvement and offer suggestions for them by using the views of their students, teachers, and administrators together with the personnel of the hospital they are partnering with. In this study, school effectiveness is investigated with the following perspectives: *school leadership, qualities of teachers, qualities of students, educational programs, school culture, and collaboration with parents*.

Method

This is a qualitative case study. The case was selected by purposive sampling method. Data was collected with semi structured interviews. Interview guidelines were designed separately for the school managers and teachers, students, and hospital personnel. 20 students, 5 teachers, 1 assistant principal, 1 principal, and 5 personnel at the Hospital that the school is collaborating with for the practicum of the students were interviewed.

The Case

Büyükçekmece Anatolian Vocational Health High School was established as a vocational high school in 2009. In 2010, its status was changed to an Anatolian High School. The school has 3 programs: nursing, ER services and medical clerkship and 309 students in total. There are 21 teachers and a principal, an assistant principal, 1 officer, 2 cleaning personnel. The school has 9 classrooms, 2 labs, 1 multi-purpose hall, 2 managerial offices and 1 teachers' room. In terms of facilities, the school was first built as an elementary school; so it has physical inadequacies to serve as a vocational health school. Majority of the parents are from low socio economic status, only few of them are from medium SES.

Findings

Findings of Interviews With Students

6 categories emerged from the student interviews (Table 2). All students who were interviewed chose vocational health school because it offers a job guarantee after graduation. 9 of them do not find the theoretical and practical education adequate to become a nurse due to lack of resources, insufficiency of the duration of the practicum and lack of variety during the practicum. 7 of them find the program too loaded and especially find the vocational courses too dense and boring. 12 of the students find the number of the teachers as adequate, however, the same number of participants find the teachers' qualities as inadequate and that vocational teachers should be specialised in certain areas in their field such as gynecology, surgery, anatomy, or internal medicine. In the category of School-Hospital Collaboration, 8 of them found it satisfactory and 12 of them asked for more collaboration between the two institutions to increase the achievement level of students.

Findings of interviews with teachers and managers

8 categories emerged from the interviews made with teachers and managers. All 7 participants find selecting students through the central exam as a right way to do. 3 of them also ask for an interview to be able to observe some skills. All participants find the facilities inadequate and highlight the need for ateliers, practice classrooms, sports hall, art and music halls, library, resting rooms and more equipment. 6 of them find their theoretical and practical knowledge and skills adequate as they are also graduates of nursing programs. Only one participant finds their theoretical knowledge adequate whereas practical knowledge inadequate. 5 of them highlight the importance of including experienced teachers when designing the curricula; 3 of them complain about frequent changes in curricula. 4 of them find the ratio of student/teacher numbers and the quality of teachers' education adequate. 5 of the participants want more testing and evaluation in the skills training and practicum.

Findings of the Interviews With Hospital Personnel.

Data collected from nurses emerged 7 categories. Only 3 of them perceive intern students as their colleagues. All participants think that they offer good quality practical training. 3 of them think they cannot train students well in terms of theory due to work load. 3 of them find students' practical training as adequate but theoretical training as inadequate. 2 of the participants mentioned that practical skills of the students should also be evaluated and they should be observed individually. They also mentioned that the evaluation should be done in collaboration with both the teachers and the personnel at the hospital.

Conclusion and Suggestions

This research that investigated the school effectiveness in 6 dimensions found that Anatolian Vocational Health High Schools are inadequate in physical infrastructure and number and quality of the teachers, have leadership that cannot fully meet the

expectations, cannot motivate students well enough, have shortcomings in the educational programs and testing and evaluation, and have lack of school-family-community support.

Data shows that the majority of the participants expect Anatolian Vocational Health High Schools to be using human and other sources more effectively, having better facilities with adequate equipment, offering educational programs that are based on 'learning by doing' and student-centered methods, have higher quality teachers and managers, have highly motivated students and teachers, have stronger school-hospital collaboration, select good students, offer Professional development opportunities for teachers and managers, and use a variety of testing and evaluation methods, in order to become effective schools.